

Költők a muzsikáról és muzsikus költők versei

Baka István

Rachmaninov zongorája

Kocsis Zoltánnak

Hó és üszök hó és üszök
a zongorád te számüzött
Oroszhon tüllök tükrök és
vad vodkabúz vak szívlövés

hó és üszök hó és üszök
bóklászva billentyűk között
megfagy megég az ujjad és
elvézrik közben Puskin is

hó és üszök hó és üszök
hollócsőr váj fagyott döngöt
sötét a menny fehér a sík
mindegy fehér vagy bolsevik

hó és üszök hó és üszök
hazád örökre ellökött
hófutta sík a zongorád
kereshetsz rajta új hazát

hó és üszök hó és üszök
te zongorádba számüzött
honvágy emészt szesz lángú tűz
vad szívlökés vak vodkabúz

(1988)

Dobai Péter

Régi itáliai táncok

„Vers-átirat” inspirációs tremorban írva

Ottorino Respighi: „Ancient Airs and Dances” Suite No. 1–3.
(Los Angeles-i Kamarazenekar, vezényel: Sir Neville Marriner)

„Talán a zene az egyetlen művészet, amely
létezhetne az ember és bármi eszköz nélkül is.
Akár Isten nélkül is!” – Artur Schopenhauer
(Die Welt als Wille and Vorstellung, A. D. 1818.)

Elek Szilvia művésznőnek

Súlyos, ezüstcsatos, csipkepántos hajfonatok
forognak lassan lejtett, mégis könnyed, lenge táncban
– ó, almamag-barna, méz-szőke tincsek! –
lantok, mandolinok, hegedűk húrja
zsong, nyilall, remeg, ó, hol, mikor hallom én ezt?
Hol vannak a mélyen előredőlő, aztán vissza
hátrahajló nemes leányok koszorújához
az ajkak, a mosolyok, a szempárok, a pillák,
a félig nyílt szemhéjak, a kihívó szemöldökívek,
a latin-tiszta arcok, a tengerszem-szép személyiségek?
Keresed mindhiába a kört járó signorinákat, akiknek
fekete függöny mögött rejtőző, *hová tűnt* banda
húzza – mintha nagyon *messziről* – a muzsikát,
ó, igen, bizony ők is, a deli, ifjú hajadonok is:
immár *messze, messze* távoztak a táncból,
a hercegi táncteremből, el, el a zenétől, kivetkezetten
bársony, brokát, japánselyem öltözetekből, övekből,
megváltak igazgyöngysoraiktól, függőiktől, gyűrűiktől,
nagyúri jegyeseiktől... és messzeségük már nem múlik el,
pedig mintha nem is volnának oly tékozló-távol tőled,
tőled, aki a *velük hozzád érő* dús zene ütemére egyre
arcukat álmodod, álmodod táncolni a végső kört
s képzeled közelítő delejes kacérságukat – hátha mégsem
hiába? S ki tudja, vajon nem álmodnak-e ők is téged
és visznek a muzsika áramsodrával el,
oda, fel, magas, szűzi, Máriás-Magdolnás egekbe
emelve hősi, szép magukhoz:
második életedre!

(2010)

Dal szól Szól a dal

*Weöres Sándor
szeretett emlékében
'kivel Szombathely és
Sopron városában
valaha réges-régen
tanulóveimben
együtt időzhettem*

dal szól
szól a dal
dal szól
szól a dal
csak dalnoka nem szólal
szól a dal
dal szól
szól szól szól
dal száll szól száll
csak dalnoka nem szólal
száll szól száll szól a dal
dal szól száll száll
hív hív hová üzen mit
szól a dal
oh tán nem is lett volna
dalosa annak a dalnak
'mit egyre mindegyre hallasz
csak lett eleve a dal maga
dal szól önmaga és fordul vissza
nagy időségek és szép térségek tűntek el
üzenetes énekkel utolsó lélegzettel
dal szól száll szól a dal
hát te magad volnál dallama
annak a pannoni dalnak
'mit messzi kintről távol kívülről
mind közelebből egyre beljebb
hallani vélsz hallani remélsz hallani kérsz
hogy csend soha ne kövesse ama dalt
ó dal szól szól a dal dalol a dal száll
bárhová tévedsz bármi csend egyszer
körülvesz a dal szól szól a dal száll dalol
utak kezdetén utak végén valahol ahol
majd végre hogy mit üzen megérted
dal szól
szól a dal

(2014)

Virágh László
Kék bársonyon

Kék bársonyon ezüst
csillagképek álombéli
hold és meteor tüzes útja

halovány füstöt hord a szél

minden tiszta és sötét
tudásod szikrázó ködét
már eloszlatta a boldog éj

a homály ölen ősi
mágikus igék születnek
mint kristályok melyek
a teremtés titkát hordják

halovány füstöt hord a szél

kék bársonyon ezüst
csillagképek álombéli
hold és meteor tüzes útja

Bátorítás

Merülj le tengereidbe,
Emelkedj fellegeidbe,
Tornyaiddat emeld,
Alagútjaidat ásd!

Szaggasd szét láncaidat,
Terjtsd ki szárnyaidat,
Gyűjtsd össze villámaidat,
Töltsd be határaidat!

Roppant rengetegeid haragos vadjait szelídíteni ne engedd!
Sziklás hegyeid járatlan meredekeit megközelíteni ne hagyj!

Rejtőzködj el, ha keresnek!
Ahol nem várnak, jelenj meg!

A szerelem

a szerelem
csupa türelem
feszítő vágy láz a szerelem
évekig vár böjtöl ha kell
főnixként új életre kel
megelégszik egy kézszorítással
jó szóval szemvillanással
kielégíthetetlen mégis
bármily odaadással
mert új és újabb jelet kíván
a szerelem

a szerelem
csupa figyelem
számolja pillád rezdülését
szíved verését
ha rosszat álmodsz felriad éjjel
nem törődve a messzeséggel

a szerelem
csupa kegyelem
megbocsátja minden vétkedet
azt is ha valaki benne kétkedett
mert a szerelem nagylelkű megértő
még gyengeséget is megért ő

a szerelem
csupa félelem
ideje vajon lesz-e
hogyan magát megjelentse
érveit kifejtse
hisz ellene törnek
kik félnek tőle

de halált megvető bátorság
a szerelem
mert áttör sziklákon hegyeken
kozmikus fagyon hidegen
akkor is hogyha vérzik
akkor is ha úgy érzik már halott
mégis
céljához ér
a szerelem

a szerelem
 hogyha elindul
 kétféle mozdul
 körbeér úgy virágzik
 símogat vadul szikrázik
 nem nyugszik nyugalmat áhít
 felzaklat megnyugtató megint

a szerelem
 olyan idelelenn
 mintha szárnyalnál odafenn
 magába szív beléd hatol
 körülvesz benne nyughatol
 mint anyaméhben a gyermek
 mint ima közben a szentek
 mint kertek nyári alkonyatban
 miként szellem az anyagban

mert a szerelem
 mindenütt jelen van
 tengerparton a homokban
 mulatókban és templomokban
 az élőben és halottban
 szólítatlan szól dallamokban

Vasadi Péter
Palackzöld

Tihany felől közeledik Mozart.
 Ül a G-dur sárkányrepülőn, bőrdzsekiben, sisakosan, két pedálon nyugtatja halhatatlan lábát s fölöttem elsuhan. A tavon át hullámzik a főmotívum s halkán a partra kicsap. Visszahúzódik és újra. Elölről. Nincs sebessége zenéjének, csak a gonoszság száguld. Ő fölmutat és aláereszkedik. Így lángol műveiben a főidő. Felnőtt lehanyaglik. Kisfiú állva marad.

(1990)

Czigány György

Fanni áriája

(Kármán József emlékére)

Petrovics Emilnek

Ha tágas irtózat barlangja volt e föld,
eztán lakhelye lesz az elragadtatásnak!
Legyűr, s én szomjan tűröm édes kényszerét:
betakar álmaimmal a gyönyörű bánat.

Minden messzeség enyém, minden itt van:
rám a kékellő hegyek veled néznek,
csengő patakra lelve szavaidban
a rózsák mézét – légy te bárhol –
veled iszom én a természet
jótevő poharából!

Mint levelek a fán –
két árnyék moccan,
árnyékunk dereng, játszva
a major hús falán...

Míg varrogattam, ő mellettem állt.

Sebes, enyelgő szárnyakon kél útra
az éj: hiába sarjaz újra
a rét s mézével az égbolt hiába áld!

Szívem érthetően kiáltoz: csatát
vágy veszteni: a boldog rettegés, finom
s pusztító láng csap át
ínaimon –
talán a gyötrelem is éltet
– ki nem szeret, hiába él –
lám, a kakukk a бүккерdő temérdek
fái közül vidáman kibeszél!

Vígan leszünk, ugye, Fanni kisasszony? –
enyelgve, szökellve sodratom táncba!

Lázát tüzelő viasztest: rokon
gyertyám! Eszelős-karcsú-lány-alak!
– Veled világolok s fogyatkozom.

Kuklis Gergely
Valse triste

A lassú léptű esti köd leszállt,
Épp, mint akkor, egy régi-régi este,
A lámpafényben ugyanúgy szitált
A hullongó ezernyi páraszemcse.

Árnyak mozdultak, mint egy elsárgult,
Öreg kópián rég letűnt színészek,
Régi szerelmek, miket elárult
A küzdelmekből őszbe fordult élet.

Egy jelre jelenné ébredt a múlt,
Felsejlettek hangok – tájak – emberek:
Árnyak tánca egy esős, megfakult
Szalagon, és a vásznon a film pereg;

Mit fájó mosollyal várt a nemlét,
Miről azt hittem, hogy már elenyészett,
Mi egykor morzsákra hullt: egy emlék –
Hirtelen részévé lett az egésznek.

(2014. Budapest – 2020. Galway)

Világvége

Elhallgattak a csecsemők,
Megállt tú a függők kezében,
Simogatások és ütlegek szakadtak
Félbe –

Hányini és élvezni,
Felállni és elesni,
Jajgatni és derülni
Tudott volna mindenki,
Ahogy lehullott
Maya fátyla –

A kutyák összeboruló füllel
Billentették meg a fejüket –

Isten is várt egy szívdobbanásnyit,
Mielőtt elkezdte visszaszívni
A kilehelt világot –

Tétova rés kezdet és vég között:
Megvan-e még a Tizenkét Igaz?

– Tizenegyről nem tudok, de
Egyet közülük pont hallhattam:

Egy karistos hokedlin ült
A felmosatlan konyhakövön,
Mellette – mint a saláta –
Befizetetlen számlák sárgultak
A hűtőmágnés alatt –

Föl-le járó szemöldökkel
Játszogatott egy képlékeny
Futamot fátyolos hangú szaxofonján,
Mit sem tudva a Világ Végéről –

Hopp: és az egész Univerzum
További sorsa ezen a három
Akkordra megvariált, kis ide-oda
Pödrött hangszoron fordult tovább.

(2011)

Hegyi Botos Attila

G-moll

Kvint

Itt, ebben az érces magasságban
nem a kies csillagligetek csalogánya.
Kitartott hangjaival, mennyeket csendítő,
zuhanó szárnyalásával. De ő kezdi:
vagy másfél órával a többiek előtt.
Hatalmas voluméval az iszapsűrű,
visszatartott lélegzetű, telített éjben.
Beszivárog az álmokba, áthatol
az igencsak vaskos falakon.
Motívumkincse hihetetlenül
gazdag. Benne nem csupán faja,
de annyi más szárnyas teremtés
hanglejtései – sőt. Merít, merít,
fölveri a hajnalt, lassanként
a többiek is kiválnak. Kórusok
temploma. Ébredesz az erdő.
S ezeregy torkából itt-ott
újra és újra ugyanaz
a megütött hangpár.
Az a folyvást visszatérő első,
rettenthetetlen, szívborzoló
magasba ugrás. Ugyanaz
a felragyogó kvint.

Délelőtti arpeggio

Imént még parázsló
fügelombot köpült
terasz lépcsőfokán
a reggel. Már
ártérillatú kapilláris:
csillózó zápor járdája,
párálló kikötői kő.
Sziklaperemre ült
csepp nereidája –
csípő, kar, uszony

hullámzó sziluettje.
Szaggatott, édes dallam
nekieredő aprócska lába,
újabb esőfutam, felfénylő
nyak hasított hárfája.
Elpattant gyöngysora,
szikrázó meztelensége.
Elakadt vers,
csönd égő oltára,
gyémánt égtükör.

Fuvolák

Újabb s újabb leütések.
Egy felszakadó égi fészület
gyúló szögei. Kopáncsok
izgatott futama a pergő
fenyőháncon. Gerleszárnyak
ereszkedő brillantéje, hívó hangok
vasárnapi szinkópái. A szívszaggató,
az éteri flautato, a csobogó lomb, a fehér
nyárliget aranymálinkója. Egy leáldozó nap,
templomi éj hármass felütése, mennybe
zuhanó, édes affrettandói.

G-moll fuga

Feloldani. Végigfutni
húrjain csillámló
komolyan, tündöklő
természettől,
villanó mosolytól
ragadottan. Hangnem?
Tűz, víz, levegő.
Lombmuzsika, hullámzó
íriszek menüettje,
párak fátyla, tündéri lépt.
Édes súly, elszorult torok,
felszakadó mellkas.
Ígéret, messzi föld:
lángba borult arc,
tenger – és a sziklák.
Napfűrt-magzat,

csillámló hínárrengeteg.
 Sugaras: játszi, hűvös
 tisztás, villózó víz öle,
 sirályvijjogás, tajtékfehér.
 Lazúrkő, türkiz. Rózsakvarc
 csónak-karc. Opálok
 fénytört vízcsepp-paránya:
 szív öble, égre gyúlt szemgödör.

Füleki Gábor

A Zeneakadémia Nagytermében

Mindig áhítattal lépem át küszöböd, te
 szép zenecsarnok,
 itt a tiszta hangvilág szól, múzsai térben,
 zeng nemes összhang,
 érzés és ész rendje élön
 lüktet az űrbe.
 Tengerárból szélbe szökő lágy dallamok ívén
 szárnyal a lélek.
 Tiszta összhang, szellem és ész, szívveli lélek
 mesteri műve a tér s a hang itt,
 s tiszta erőt adsz,
 fényt hozol éjbe.
 Míg kint tombol, elárad a zaj s a sötét iszapöszton,
 ember, itt benn párold még salakod, sár-réteged is nemesívű
 tiszta zenévé.
 Dísz, festmény, csillár is mind zene itt, és hangzik a márvány,
 s gondolat itt a zene.
 Zengsz a térben, mint tágas középkori dómok,
 szent zenetemplom.

Húrok ezre zeng fel, csellók, brácsák, gordonok sokasága,
 bong vonóskar, zeng hegedűhad.
 Köztük elkeveredve, színezve
 hárfá csillámlik, majd zsong fagott, klarinét, fuvola.
 Kürtfogat bűg, andalít oboáknak mézszínű hangja,
 brummog mélytuba,
 trombita, harsona harsan,
 üstdob döndül,
 zeng a karének,
 orgona ünnepi hangja zendül, elárad,

minden este hangcsodát nyit itt meg a maestro.
És közösség itt a közönség,
lelke az összhang,
lélegezve a hangba fonódott fenti egekből.
Üdv neked, s gyönyörködjék tebenned szem, fül, szellem s lélek,
zajvilágban fényzene-otthon,
szent zenecsarnok.

(2020)

Johann Sebastian Bach

Bach, te tiszta kristálypatak,
forráscsobogás, tiszta lét,
mértani és tértani szerkezet, szent zenedóm,
hangokból élő kristállyá szervezett
zenekatedrális, végsőkéig megtervezett,
gyógyító muzsika zsongó, mégis éber árama.

Élet vize, tisztító ital,
hegyi kristályvíz,
dobogószívű
kristályzene,
absztrakt és mégis rugalmasan élő zenelény,
szervesen lüktető szerkezet,
muzsika és matematika rejtélyes titka,
zeneintegrál tömött szövete,
sorozat-haladvány különös ritmikája,
ki vagy? Túlnani hangok nagykövete,
ki eljött e káoszvilágba,
hogymi csorba volt, legyen egész hang,
s egészebb emberek.

Eljött e minden pontjában renddé szervezett
hangvilág, magasabb létráng,
fényelevenen mozgó szerkezet,
méltósággal lengő, életkizengő aranyharang,
minden ízében tökéletesre megtervezett
s mégis önmagából fellüktető összhang.
Minden hangpillanata csillagként áll és mozog,
egy a sokban és sok az egyben,
egy dallam rezgése, mint az egész hullámzása,
hullámvölgy a hullámhegyben.

Te tiszta tengerrengés,
fodrozódó mélység árapálya,
fényhullámosan csillanó, élő rezgés,
mely magát a világba oldja-látja,
benned *Egy* ütem, vég, kezdés,
mely a világ rendjét vigyázza,
ez vagy:
égre fénylő arany metszés,
hangvilág szent királya.

Ámul a fül, átjárja balzsamod
csodája, élő áramod,
s a túlvilágfényt hanggá festés
varázslata, s csordultig a nyitott
angyal- s emberfülnek tetszés –
mert lényeged isteni titok:
nyíló hangvilág-teremtés,
mely hangszárnyon lengve
ösztönt oldó lélek, rend, ész:
és feloldoz üdítve, rengve
e mértani szép összecsengés,
egy fensőbb tudatból szűrődő
örök-egyidejű zengés,
földi hiányt áldón pótló
összhanggal tudatos rend és
minden emberért szóló
lélekéber életrezgés.

Milyen elme, milyen agy szülte e csillaglűktetést,
élő áramát, hegyi patak sodrását,
örök-egy ütemét, mely változás és nyugalom,
éltető csobogását?
Rejtély, a teremtő Isten titka,
ki téged választott fénygondolatainak
földi hanggá hűtéséhez,
rézlapokba fagyasztásához,
élő húrokba, rezgő sípokba varázslásához.

Gyógyító rezgés, ég küldte zengés,
áradjon zajgyötört fülünkbe, lényünkre áldásod!
Patak, gyógyító forrás, felfakadásod
folyóvá, tengerré nőtt az emberidőben,
s biztos tömbként nyugszol az Örökben, örök időben.

Hallgatva figyeld e fényzene
különös szerkezetét:
hangpontok lüktető mozgása
egy belső tér egén,
kristályos rend szerint,
finom szemcséződések
egy absztrakt tér felszínén,
titkos törvény sugallatára,
Isten szellemének mintázott szőnyegén.

Hallgasd önfeledve,
add át neki lényed:
felzendülsz, misztikum,
ünnep-dob feldobog,
trombita-örömszó
száll fel a mennyekbe,
orgona, kórus zeng,
örvendjen minden lény,
Karácsony éjjelén
megszületett a Fény.

(2020)